

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ SPEIDEL

Βλαστάρης Κων/νος - Peter-Gregor Rottwinkel

Επί σειρά ετών, μέσα στα πλαίσια των δράσεων του Πολιτιστικού Συλλόγου Λιμεναρίων «Το Κάστρο», όπου μετέχω, επιχειρείται μια ευρεία συνεργασία με ανθρώπους που έχουν όραμα τη σωτηρία κι ανάδειξη των μνημείων της περιοχής. Ανάμεσα σ' αυτά, ξεχωρίζει η περίπτωση για τη διάσωση του μνημείου με το προσωνύμιο «Παλάτι» Λιμεναρίων, το οποίο έχτισαν οι Speidel, ως κατοικία και κτίριο διοίκησης της μεταλλουργικής εταιρείας τους. Από την άλλη, η σχέση μου με το εν λόγω κτίριο και την ιστορία του, ως κατοίκου της περιοχής, είναι περισσότερο από άμεση: ο πατέρας μου, Νικόλαος Βλαστάρης, διετέλεσε υπεύθυνος για τη ρυμούλκηση των φορτηγίδων και τη μεταφόρτωση των ορυκτών στα φορτηγά πλοία –με το καϊκι του– κατά την τελευταία φάση της λειτουργίας των «Μεταλλείων». Επιπρόσθετα, ως δάσκαλος, πιστεύω στη δύναμη της ιστορίας που διαμορφώνει το παρόν και το μέλλον ενός τόπου. Να λοιπόν οι λόγοι, που «οδηγούν» την προσπάθεια ανεύρεσης κάθε μορφής ιστορικού υλικού, που έχει σχέση με την ιστορία του συγκεκριμένου μνημείου.

Το έτος 2000 ξεκίνησα την αλληλογραφία μου με τους απογόνους των Speidel, έχοντας ως αρχικό στόχο τη δημιουργία ενός επικοινωνιακού διαύλου μαζί τους και κατά δεύτερο λόγο να τους προσκαλέσω στο νησί. Έλαβα την απάντηση πως είχε προηγηθεί επίσκεψή τους, άκαρπη όσον αφορά τις επαφές τους στο νησί, και πως δεν σκόπευαν να επανέλθουν, άμεσα. Παράλληλα με ενημέρωσαν πως η μόνη επαφή που καλλιέργησαν, ήταν με τον P. Rotwinkel, συνεργάτη μου, για την παρούσα ανακοίνωση. Ο P. Rotwinkel μ' ενημέρωσε πως κατείχε ένα απόσπασμα του ημερολογίου των Speidel, γραμμένο από τον Julius Speidel, το οποίο προερχόταν από το αρχειακό υλικό του γιου του, Eberhard Speidel. Πώς φτάσαμε όμως έως τους Speidel; Ποιοι ήταν οι Speidel;

Η οικογένεια Speidel είναι άμεσα συνδεδεμένη με την τελευταία φάση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων –τον 20ο αιώνα– στο νησί και μάλιστα είναι οι πρωταγωνιστές της: οι Speidel ξεκίνησαν αυτή τη φάση, η οποία τελείωσε οριστικά με τη λήξη των εργασιών μιας άλλης γερμανικής εταιρείας, το 1962. Το Μουσείο

Μεταλλουργίας της Γερμανίας(1988), αναφέρει μάλιστα πως είναι συνεχιστές μιας μεταλλευτικής δραστηριότητας που ξεκίνησε απ' τα Παλαιολιθικά χρόνια στις Τζίνες, μια περιοχή λίγο βορειότερα από τις Βούβες, όπου αρχικά δραστηριοποιήθηκαν οι Speidel, δημιουργώντας το χωριό των Λιμεναριών. Ο G. Weisgerber και ο Γ. Γιαλόγλου, στην έκδοση του Γερμανικού Μουσείου Μεταλλουργίας (1988), αναφέρουν πως η εξορυκτική δραστηριότητα στη Θάσο δεν ήταν συνεχής: Μετά την εξόρυξη ώχρας στα «*πρώτα υπόγεια ορυχεία με οριζόντια εξόρυξη στον ευρωπαϊκό χώρο*», στις Τζίνες (Κουκούλη-Χρυσανθάκη & Weisgerber, 1992), ακολούθησε μια μεγάλη παύση για χιλιετίες. Αργότερα η Θάσος έγινε γνωστό μεταλλευτικό κέντρο και το βεβαιώνουν αρκετές ιστορικές αναφορές (Ηρόδοτος, Στράβων). Στο νησί γινόταν εξόρυξη των τότε γνωστών βασικών και πολύτιμων μετάλλων (σίδηρος, χαλκός, άργυρος, χρυσός) για ένα σημαντικό διάστημα, έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους. Από τότε κι έπειτα η μεταλλευτική δραστηριότητα υπήρξε υποτονική και σποραδική, αναφέρει ο Ν. Επιτρόπου (2003), για να φτάσουμε τελικά στον 20ό αιώνα και τους Speidel. Μια σύνομη ανασκόπηση στο θέμα καθώς και νεότερες πληροφορίες από τους απογόνους τους, μας δίνουν χρήσιμες πληροφορίες.

Οι Speidel, γερμανική οικογένεια από το Pforzheim (Πφόρτσχαϊμ) με επιχειρηματικό κι ανήσυχο πνεύμα, ξεκίνησαν τις επιχειρηματικές δραστηριότητές τους από τη Γερμανία, όπου ασχολήθηκαν με την κοσμηματοτεχνία, κι έφτασαν ως στην Αμερική αλλά και τη Θάσο. Σύμφωνα με τα αποσπάσματα του ημερολογίου και το Γερμανικό Μουσείο Μεταλλουργίας, στη Θάσο δραστηριοποιήθηκαν ο Friedrich, ο Edwin, ο Eugen και ο Julius Speidel. Ο Friedrich Speidel, γεννημένος στο Pforzheim (1868-1937) ήταν αυτός που, παρά τις γενικά αντίξοες συνθήκες της εποχής για επιχειρηματική δραστηριοποίηση στη Θάσο, επιχείρησε και κατόρθωσε να πάρει την άδεια εξόρυξης των κοιτασμάτων του νησιού. Το Γερμανικό Μουσείο Μεταλλουργίας (1988) αναφέρει:

«Μόλις το 1903 το γερμανικό επιχειρησιακό δαιμόνιο, παρά τις δύσκολες συνθήκες, τον έντονο ανταγωνισμό και μακροχρόνιες διαπραγματεύσεις και οικονομικές θυσίες, κατόρθωσε να πάρει την άδεια εξόρυξης των κοιτασμάτων. Αρχικά πραγματοποιήθηκε συμφωνία μεταξύ του απεσταλμένου του Σουλτάνου και του Friedrich Speidel για την εξόρυξη της καλαμίνας από τα ορυχεία στις Βούβες. Μετά από δύο χρόνια ακολούθησε συμφωνία για τα υπόλοιπα ορυχεία... Το 1905 τέθηκαν σε λειτουργία και τα ορυχεία στο Σωτήρα και στο Καζαβίτι... Στις 29 Ιουλίου 1903 ξεκίνησαν τα ορυχεία με την πρώτη φτυαριά και πολύ γρήγορα έφτασαν σε υψηλή παραγωγή, και τελικά σταμάτησαν το 1914».

Ο Ιούλιος Speidel σ' ένα κείμενο με τη μορφή ημερολογίου περιγράφει τη ζωή των Speidel στη Θάσο και την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Από τη μελέτη του υλικού είναι σαφές πως υπολείπονται αποσπάσματα. Τα σχετικά απο-

σπάσματα που παρατίθενται είναι παραγραφοποιημένα ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Αφορούν την προσωπική κι επαγγελματική ζωή τους και παράλληλα περιέχουν διαφωτιστικά στοιχεία, από μια διαφορετική οπτική γωνία, για τα τεκταινόμενα της εποχής, τις επαφές τους με το τουρκικό και, αργότερα, το ελληνικό κράτος, την καθημερινότητα, περιγραφές φυσιολατρικού περιεχομένου και ιδιαίτερες στιγμές από την απελευθέρωση του νησιού.

Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα που αφορά τις αρχικές δυσκολίες της επιχείρησης και συγκεκριμένα τις οικονομικές διαπραγματεύσεις των Speidel με το τουρκικό κράτος:

«Ο ξάδερφός μου ο Edwin, τον περισσότερο καιρό, ήταν σε διαπραγματεύσεις με την τουρκική κυβέρνηση για τη μείωση των υψηλών φόρων και την επιστροφή χρημάτων από το σουλτάνο Abdul Hamit, ο οποίος εκείνον τον καιρό απαιτούσε για τις άδειες παραχώρησης την καταβολή υψηλών φόρων στην Κων/πολη. Με τη βοήθεια της γερμανικής πρεσβείας και μετά από πολλές προσπάθειες, ο ξάδερφος Edwin κατάφερε να του επιστραφεί ένα αρκετά υψηλό ποσό, τουλάχιστον ένα σημαντικό μέρος των απαιτήσεων. Αυτός έλαβε το ποσό που είχαν συμφωνήσει σε επιταγή και ταξίδεψε αμέσως εκεί για να εκταμιεύσει το ποσό, επειδή δεν είχε εμπιστοσύνη στο Μεγάλο Βεζίρη. Και πράγματι είχε δίκιο, γιατί την άλλη μέρα κιόλας έμαθε πως ο Μεγάλος Βεζίρης ακύρωσε την επιταγή που εκείνος είχε ήδη λάβει».

Στο κείμενο υπάρχουν διάσπαρτες περιγραφές φυσιολατρικού περιεχομένου, αρχικά κατά το έτος 1908:

«Αυτό τον καιρό έκανα με τον γεωλόγο Eoll μια μεγάλη περιήγηση στο νησί για να ερευνήσει την γεωμορφολογία του. Οι πεζοπορίες ήταν ασύγκριτα ωραίες και ενδιαφέρουσες πάνω στο όρος Υψάριο, το οποίο έχει ύψος 1.200 μ. με διανυκτερεύσεις σε σκηνές, στις υπέροχες αλπικές πλαγιές, μέσα στον όμορφο βουνίσιο κόσμο. Ιδιαίτερα στο γκρεμό της Βόρειας Ακτής προς το Λιμένα, η θέα ήταν ωραία, αντίκριζες στα βόρεια την Καβάλα, τη Μακεδονική πεδιάδα, τις χιονισμένες κορφές της Ροδόπης, πιο κάτω στα δυτικά έβλεπες τη χερσόνησο της Χαλκιδικής το όρος Άθως, στα νότια τα αμέτρητα νησιά του Αιγαίου, η εκπληκτική Σαμοθράκη, και στα ανατολικά το συναρπαστικό και επίπεδο νησί Λήμιος. Το κατέβασμά μας από το όρος Καμένη Πέτρα, το οποίο είναι 1.000 μέτρα ψηλό και οι βράχοι του είναι δημιουργημένοι από ασβέστη, αποτελεί μια ανατριχιαστική ανάμνηση για μένα... Μετά από 3 ώρες κατάβασης μας φιλοξένησαν. Έπειτα επιστρέψαμε με πολλά δείγματα πετρών, τα οποία κουβαλήθηκαν από ζώα, στην έδρα μας, η οποία ονομάστηκε ύστερα, Λιμενάκια».

Επίσης, περιέχονται στοιχεία που αφορούν την προσωπική εξέλιξη του Julius Speidel:

«Τα δείγματα τα επεξεργάστηκα μετά από χρόνια, το 1929, κατά τη διάρκεια

της διατριβής μου στη Θάσο. Ύστερα επέστρεψα στο Freiberg για να παρακολουθήσω τις διαλέξεις που έχασα και να δουλέψω πάνω στο πτυχίο μου. Τα Χριστούγεννα του 1909 πήρα με μεγάλη επιτυχία το πτυχίο μου, σαν πολιτικός μηχανικός με ειδικότητα στα βουνά, ενώ ταυτόχρονα δούλευα σαν βοηθός του καθηγητή Vettern στο Πανεπιστήμιο».

Χαρακτηριστικές είναι και οι πληροφορίες που αφορούν στα προβλήματα και τις «βεντέτες» της οικογένειας:

«Στις καλοκαιρινές διακοπές, το 1910, έλαβα απροσδόκητα ένα τηλεγράφημα από τον ξάδερφό μου για να έρθω το γρηγορότερο στη Θάσο, επειδή οι επικρατούσες συνθήκες απαιτούσαν την παρουσία μου. Ο τομεάρχης έπρεπε ξαφνικά να αποχωρήσει απ' το νησί, επειδή λογομάχησε με τους Αλβανούς, τους οποίους φοβόμασταν. Η λογομαχία εξελίχτηκε σε καβγά με χτυπήματα. Ο τομεάρχης δεν ήταν σίγουρος για τη ζωή του, γιατί απειλούσαν πως θα τον εκδικηθούν. Έτσι έφυγα εγώ απ' την πατρίδα μου και ήρθα μετά από λίγες εβδομάδες διαμέσου Τεργέστης, Πειραιά και Θεσσαλονίκης στην Καβάλα και στη συνέχεια έφτασα την ίδια μέρα, με τη βάρκα «Ida», στο Χαμιδιέ, όπου με καλωσόρισε εγκάρδια ο ξάδερφός μου Edwin».

Σ' άλλο σημείο υπάρχουν περιγραφές και βιώματα για το πολιτικοστρατιωτικό σκηνικό της εποχής και το ρόλο του «Οίκου Speidel»:

«Το έτος 1911 ζήσαμε την εκθρόνιση του Σουλτάνου από τον επαναστατικό στρατό με επικεφαλής τον ταγματάρχη Enver Bey. Ο Σουλτάνος αιχμαλωτίστηκε στη Θεσ/νίκη, από όπου το πλοίο «Loreley» του Γερμανού πρέσβη κατά τη διάρκεια του Βαλκανικού πολέμου το 1912, τον φυγάδευσε ανάμεσα από τα ελληνικά πολεμικά πλοία και τον έσωσε από την ελληνική και βουλγαρική αιχμαλωσία, οδηγώντας τον στην Κων/πολη».

Περιγράφονται στοιχεία της καθημερινότητας από τα οποία απορρέουν και οι σχέσεις με την οθωμανική αυτοκρατορία :

«Στις ευτυχισμένες γιορτές, στις οποίες όλη η περιοχή των Λιμεναριών συμμετείχε, το καράβι «Loreley» έφερε κάθε χρόνο, το καλοκαίρι, τον Γερμανό πρέσβη από την Κων/πολη. Οργανώνονταν χαρούμενα φαγοπότια εν μέρει στα καράβια και εν μέρει στον οίκο Speidel, όπως και εκδρομές με άλογα και γαϊδουράκια. Ο πρέσβης του Bieberstein είχε μεγάλο ενδιαφέρον για τις δραστηριότητές μας και με δική του πρωτοβουλία βραβεύτηκαν τα ξαδέρφια μου, στα ξαδέρφια Eugen και Edwin από τον Sultan Abdul Hamid (Βραβείο Medjdie I και II)».

Ενδεικτικές είναι οι αναφορές, για τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν κατά τη διαδικασία της μεταφόρτωσης των ορυκτών:

«Η μεταφορά των ορυκτών μετάλλων απ' τα βαγόνια στα καράβια προκαλούσε συχνά μεγάλα προβλήματα. Όταν είχε σκαμπανέβασμα εξαιτίας του θυελλώδη νοτιά, η μεταφορά των ορυκτών ήταν πάρα πολύ επικίνδυνη, επειδή στο

ανεβοκατέβασμα του καραβιού ήταν δύσκολο να πλευρίσουμε. Πολλές φορές αιφνιδιαζόμασταν από τους νότιους ανέμους και δεν μπορούσαμε να πάμε έγκαιρα σε ασφαλές μέρος (Καζαβήτι). Τα βαριά φορτία των καραβιών ξέφευγαν από τη θέση τους, λόγω της μετατόπισης της άγκυρας, και το πρωί βρισκόταν κατεστραμμένο το φορτίο στην παραλία ενός χωριού και ήταν δύσκολο για το καράβι να αποπλεύσει και πάλι».

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η απελευθέρωση του νησιού, μέσα από τη ματιά των Speidel:

«Ένα σπουδαίο γεγονός, μέσα σ' αυτή τη δύσκολη για μας εποχή, ήταν η κατάληψη του νησιού από τον ελληνικό στόλο ...το 1912. Ο ναύαρχος Κουντουριώτης με το θωρηκτό Αβέρωφ νωρίς κατέλαβε την πρωτεύουσα Λιμένα. Ιππεύοντας πήγε στα ορυχεία στην περιοχή Μαρλού. Τότε πρόσεξα ότι οι περιοχές Λιμενάρια και Καλύβια ήταν σα νεκρές. Τούρκοι στρατιώτες διασκορπισμένοι προσπαθούσαν να διαφύγουν προς δύσβατες τοποθεσίες στα βουνά...

Αμέσως μόλις επέστρεψα είδα τον Τούρκο υπάλληλο του Ταχυδρομείου με όλα τα υπάρχοντα κι ένα μεγάλο κουτί με γραμματόσημα να έρχεται στην οικία μου. Με παρακάλεσε να διαφυλάξω τα υπάρχοντά του για την τουρκική κυβέρνηση. Σύντομα ήρθαν και διαμαρτυρόμενες Τουρκάλες με παιδιά που έκλαιγαν και με παρακάλεσαν για τη γερμανική προστασία, γιατί έρχονταν οι Έλληνες μ' ένα ταχύδρομο, πολεμικό πλοίο. Αμέσως φάνηκε το πολεμικό πλοίο από τον Κεφαλά. Τώρα τα πράγματα σοβάρεψαν. Διατάζω να ανέβει η γερμανική σημαία και περιμένα. Σε λίγο, αποβιβάζεται ένα τμήμα πεζοναυτών με συνοδεία για να καταλάβουν το χωριό και να αιχμαλωτίσουν τους Τούρκους, που όμως είχαν ήδη διαφύγει. Μετά από λίγο ήρθε ένας υπαξιωματικός στο σπίτι μας για να αιχμαλωτίσει τις γυναίκες και να κατασχέσει τα όπλα που υποτίθεται είχαν αφήσει οι Τούρκοι. Του εξήγησα ότι δεν υπήρχαν σε μένα κρυμμένα όπλα και του απαγόρευσα κάθε προσπάθεια έρευνας στο σπίτι, λέγοντας ότι ήταν γερμανικό έδαφος και πως τα τουρκικά γυναικόπαιδα ήταν υπό γερμανική προστασία. Επίσης είχα σκοπό να διαμαρτυρηθώ στον αξιωματικό του πλοίου για τον τραυματισμό του διεθνούς δικαίου, γιατί εμείς δεν είμαστε υπό κατοχή. Έχοντας υψωμένη γερμανική σημαία στη βάρκα μας πήγα στον αξιωματικό, ο οποίος δέχτηκε καλοπροαίρετα την διαμαρτυρία μας...

Οι Έλληνες κάτοικοι του νησιού –λες και ξεφύτρωσαν από τη γη– συνωστίστηκαν στο κεντρικό σημείο του χωριού και πραγματοποιήθηκε μια εγκάρδια αδελφοποίηση με τα πληρώματα των πλοίων. Μέχρι τώρα οι Έλληνες ζούσαν ως υπόδουλοι των Τούρκων και έπρεπε να φορούν το τούρκικο φέσι (το παραδοσιακό κάλυμμα κεφαλής των Τούρκων). Τώρα ξαφνικά εμφανίστηκαν με τραγιάσκες και ψάθινα καπέλα κρατώντας ελληνικά σημαιάκια και τραγουδώντας απελευθερωτικά τραγούδια. Ένας ομιλητής έβγαλε ένα φλογερό, πατριωτικό λόγο,

κι όλοι φώναζαν «Ζήτω η Ελλάς» κι ήρθε η μεγάλη στιγμή που όλοι πέταξαν, πανηγυρίζοντας, το φέσι στη θάλασσα».

Στη συνέχεια περιγράφεται το ξεδίπλωμα ή μάλλον η αναδίπλωση της γερμανικής διπλωματίας, αμέσως μετά την αλλαγή της κυριαρχίας στο νησί:

«Μετά από δύο μέρες το νησί είχε καθαριστεί από τους Τούρκους και το πλήρωμα επέστρεψε στα πλοία... Την επόμενη μέρα πήγαμε, έχοντας υψωμένες σημαιούλες με το λογότυπο «Ζήτω η Ελλάς», να χαιρετίσουμε και να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας στο νέο κυβερνήτη του νησιού, εκ μέρους της Εταιρείας. Ήταν ένας ηλικιωμένος κύριος, ο οποίος με δέχτηκε εγκάρδια, εξέφρασε την ικανοποίησή του για τις επιδόσεις της Εταιρείας, υποσχόμενος κάθε δυνατή στήριξη. Τώρα η Μακεδονία και η Καβάλα ανήκουν στους Έλληνες και κατασκευάστηκε πάλι η καλωδιακή σύνδεση. Τώρα και πάλι είμαστε ενωμένοι με τον κόσμο και μπορούσαμε να συνεχίσουμε τη δουλειά».

Η προσπάθεια προσέγγισης των Speidel με το ελληνικό κράτος συνεχίζεται:

«Μια μέρα ο Κυβερνήτης με ειδοποίησε τηλεγραφικά πως επρόκειτο ο βασιλιάς Κων/νος να επισκεφθεί το νησί. Κατά την επίσκεψή του, μετά το χαιρετισμό του Δημάρχου και αξιοσέβαστων ηλικιωμένων, και απευθυνόμενος σε μένα ρώτησε χρησιμοποιώντας άπταιστα γερμανικά, για το μέλλον του έργου. Βέβαια η προγραμματισμένη επίσκεψη στις εγκαταστάσεις υπήρξε θύμα του πολέμου που ξέσπασε...

Την πρώτη χαρά της απελευθέρωσης διαδέχτηκε η γκρίνια για τη στρατολόγηση και τους φόρους, καθώς πριν, για τους Αιγυπτίους ήταν αρκετά τα έσοδα από τα δάση (και λίγο μέλι...) ενώ, επίσης, στο στρατό δεν ήθελαν χριστιανούς».

Στο τέλος του ημερολογίου διαφαίνονται πλέον οι επιχειρηματικές δυσκολίες των Speidel :

«Την άνοιξη του 1913 ο Edwin αποφάσισε να επιστρέψει στο Pforzheim κι από κει στην Αμερική για να αναλάβει το υποκατάστημα του εργοστάσιου κοσμημάτων. Έγινε ο διάδοχός του μαζί με τον αδερφό Eugen. Έβαλα τα δυνατά μου για να κρατήσω όρθια την επιχείρηση...

Το Φθινόπωρο ήρθε η αδερφή μου Emma για να με βοηθήσει στο νοικοκύρεμα. Το Μάη-Ιούνη 1914 αναχώρησε από μας ένα ατμόπλοιο με φορτίο για την Κων/πολη και έδωσα τα αρχεία και τα γραμματόσημα του Τούρκου υπαλλήλου του Ταχυδρομείου, που μου τα εμπιστεύτηκε. Δεν περίμενα καμιά απάντηση και ξαφνιαστήκα πολύ, όταν μια μέρα έλαβα ευχαριστήριο γράμμα από τον Τούρκο Υπουργό, επειδή ακόμα και μετά την αποχώρηση των Τούρκων, κράτησα το λόγο μου σώζοντας πολλά χρήματα του Ταχυδρομείου, ενώ παράλληλα πρόσφερα αποτελεσματική προστασία στα γυναικόπαιδά τους».

Η παρούσα ανακοίνωση είναι η αρχή ενός μεγαλύτερου έργου που στόχο έχει τη συγκέντρωση, ταξινόμηση και έκδοση του ιστορικού υλικού που αφορούν τους

Speidel. Τα αποσπάσματα που παρατέθηκαν διαφωτίζουν αρκετές πτυχές της δραστηριότητας των Speidel, αλλά ταυτόχρονα προβληματίζουν και δημιουργούν ερωτήματα για άλλες τόσες. Κυρίαρχος στόχος του έργου η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση, η συγκίνηση και η συν-κίνηση των πολιτών και των αρμοδίων για τη σωτηρία του μνημείου που έκτισαν οι Speidel. Το «Παλάτι» αποτελεί μια παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά που βρίσκεται στο τόπο μας, ένα κτίριο που, όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο κ. Α. Μάνθος, πρότανης του Α.Π.Θ., «τον λείπει η ψυχή», η ψυχή που θα μοιράσει πολιτισμό. Ο πολιτισμός αντικατοπτρίζεται στην εικόνα ενός τόπου, είναι αυτό που σε κάνει να κοιτάς ψηλά κι όσοι σκεπτόμενοι κατοικούν ή περνούν από τα Λιμενάκια, δεν κοιτούν ψηλά, ρεαλιστικά και μεταφορικά, γιατί θα αντικρίσουν ένα μνημείο που καταρρέει: το «Παλάτι» που, τι ειρωνεία, είναι χαρακτηρισμένο ως μνημείο εκλεκτικιστικής τέχνης που χρειάζεται ειδική προστασία, σ' έναν τόπο κηρυγμένο ως «ιστορικό τόπο της Ελλάδας»...

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Speidel έχτισαν το κτίριο Παλάτι περίπου σ' ένα χρόνο, με τα μέσα εκείνης της εποχής, ενώ οι Νεοέλληνες δεν έχουμε κατορθώσει να το αναστηλώσουμε ακόμη, αν και όλες οι εργασίες σ' αυτό έχουν σταματήσει ήδη από το 1962. Οι Speidel έφυγαν... αλλά με το κληροδοτήμά τους, μέσα από τους στίχους του Οδυσσέα Ελύτη, μας μεταφέρουν την ευθύνη:

Όλα χάνονται, του καθενός έρχεται η ώρα, όλα μένουν.

Εγώ φεύγω.

Εσείς να δούμε τώρα...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

– *DER ANSCHNITT*, (1988), Vereinigung der Freunde von Kunst und Kultur im Bergbau e.V., Beiheft 6, Bochum.

– *ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ, Χ. - WEISGERBER, G.*, (1992) Προϊστορικά ορυχεία ώχρας στη Θάσο, στο: Το αρχαιολογικό έργο στη Μακεδονία και Θράκη 6, 1992, Θεσσαλονίκη 1995, 541-558.

– *ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ Ν.*, (2003), Η μεταλλευτική ιστορία της Θάσου, στο Τα μεταλλεία της Θάσου. Η ιστορία και το μέλλον, Ημερίδα του Πολιτιστικού Συλλόγου Λιμεναρίων «Το Κάστρο», Φεβρουάριος 2003, Λιμενάκια Θάσου. Διαθέσιμο στο <http://kastro.go4sun.gr> (15-12-2007).